

სექსუალურ ორიენტაციასთან/გენდერულ იდენტობასთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქება მედიაში

(01.11.11–10.12.11)

მეთოდოლოგია

მონაცემების შეგროვების და დამუშავებისას გამოყენებული იქნა როგორც სტატისტიკური, ისე დისკურსიული ანალიზი.

კატეგორიები

1. შეფასება

1.1. დადებითი (ლგბტ ადამიანების პოზიტიური ხატის შექმნა; ჰომოფობიური პოზიციის, ძალადობისა და დისკრიმინაციისაკენ მოწოდებების კრიტიკა; ჰომოფობიის წარმოჩენა როგორც სოციალური პრობლემისა; ლგბტ ჯგუფის კონკრეტულ წარმომადგენელზე ჰომოფობიის ნეგატიური გავლენის ჩვენება)

1.2. ნეიტრალური

1.3. უარყოფითი (ჰომოფობიური შინაარსის ტექსტების ციტირება კომენტარის ან სარედაქციო შენიშვნის გარეშე, როდესაც ძნელია გამოარჩიო რესპოდენტის ტექსტი ჟურნალისტის მოსაზრებისაგან ან რედაქციის პოზიციისაგან; ლგბტ ადამიანების დამამცირებელ კონტექსტში მოხსენიება (დეჰუმანიზაცია, დეინდივიდუალიზაცია, დამამცირებელი მეტსახელებით მოხსენიება); ლგბტ ადამიანების ნეგატიური ხატის შექმნა (ადამიანების დისკრედიტაციის მიზნით მითითებები მათ კავშირზე სოციალურ დევიაციებთან; ადამიანების არასრულფასოვნების მტკიცება მორალური, ფსიქოლოგიური და სხვ. თვალსაზრისით; ჯგუფის/ ჯგუფის წარმომადგენლის დადანაშაულება საზოგადოებაზე ნეგატიური გავლენის მოხდენაში; დადანაშაულება ლაღატში, ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების მცდელობაში, დომინირება პოლიტიკის, შოუ-ბიზნესის ან სხვა სფეროში); შეფარული და/ან პირდაპირი მოწოდებები ძალადობისა და დისკრიმინაციისაკენ (მაგ. ძალადობისა და დისკრიმინაციის ისტორიული მაგალითების, ჰომოფობიური პოზიციის იდეოლოგიური, მორალური თუ სხვა რამ მიზეზით გამართლება; უშუალო მოწოდებები ძალადობისაკენ კონკრეტული პირების მითითებით ან ზოგადად, ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენელთა წინააღმდეგ და ა.შ.); აქვე გავაერთიანეთ ის შემთხვევებიც, როდესაც ტერმინი/გამონათქვამი უშაულოდ არ უკავშირდება ლგბტ ჯგუფის კონკრეტულ წარმომადგენელს, მაგრამ გამოყენებულია ტექსტში ნეგატიური კონოტაციის შესაქმნელად.

2. საუბრის ობიექტი

2.1. სექსუალური ორიენტაცია/გენდერული იდენტობა (ლესბოსელობა, მამაკაცთა ჰომოსექსუალობა, ბისექსუალობა, ტრანსსექსუალობა, ჰომოსექსუალობა ზოგადად)

2.2. ლგბტ ჯგუფის კონკრეტული წარმომადგენლები (ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი, ტრანსგენდერი ადამიანები)

2.3. ჰომოფობია (ჰომოფობია, როგორც სოციალური პრობლემა; ჰომოფობიური პოზიციის მქონე კონკრეტული პირები ან გაერთიანებები/ინსტიტუციები)

3. ადრესანტი (ვინ საუბრობს)

3.1. ჟურნალისტი

3.2. მკითხველი/მაყურებელი ან შემთხვევით შერჩეული რესპოდენტი

3.3. პოლიტიკოსი

3.4. რელიგიური ინსტიტუტის წარმომადგენელი

- 3.5. საზოგადოებრივი გაერთიანების წარმომადგენელი
- 3.6. ექსპერტი/პროფესიონალი
- 3.7. ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენელი
- 3.8. სხვა (შოუ ბიზნესის წარმომადგენლები, ცნობილი ადამიანები...)

მონიტორინგის მიზანი

ჰომოსექსუალობის/ჰომოსექსუალების, გენდერული იდენტობის რეპრეზენტირების მონიტორინგი ქართულენოვან ბეჭდვით მედიაში 01.11.11–10.12.11-ის ჩათვლით.

მონიტორინგისათვის შერჩეული იყო შემდეგი მედია საშუალებები:

გაზეთები

1. გაზეთი “რეზონანსი” (საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოიცემა კვირაში ხუთჯერ);
2. გაზეთი “24 საათი” (ყოველდღიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი);
3. გაზეთი «ალია» (საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის კვირაში ორჯერ);
4. გაზეთი “ქრონიკა” (ყოველკვირეული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი);
5. გაზეთი “ასავალ-დასავალი” (ყოველკვირეული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი);
6. გაზეთი “კვირის პალიტრა” (ყოველკვირეული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი.);

ჟურნალები

1. ჟურნალი “ტაბულა” (გამოდის კვირაში ერთხელ. აქვს ინტერნეტ-ვერსია)
2. ჟურნალი ”თბილისელები” (გამოდის კვირაში ერთხელ. აქვს ინტერნეტ-ვერსია)

მასალის დამუშავებისას, კვლევაში ჩართული იქნა ჟურნალ-გაზეთებისა და რადიო თავისუფლების ბლოგებზე გამოქვეყნებული სტატიებიც. ვინაიდან წინა საანგარიშო პერიოდში ჩვენს ანგარიშში ჩართული იყო რადიო თავისუფლების ბლოგსა და ნეტგაზეთის ვებ-გვერდზე გამოქვეყნებული სტატიებიც, საჭიროდ მივიჩნიეთ აღნიშნული ტენდენციის შენარჩუნება ამჯერადაც. რამაც, ცხადია, გავლენა მოახდინა შეფასებათა საერთო სურათზეც

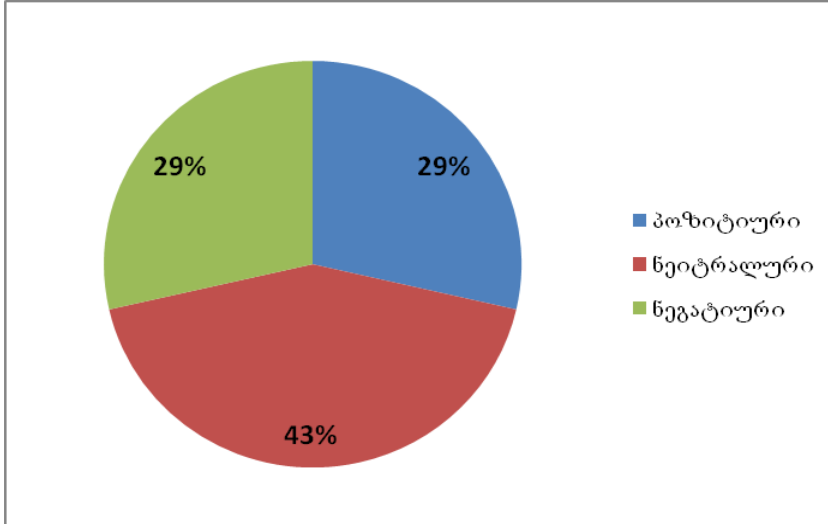
მთლიანობაში გაანალიზებულ იქნა 42 სტატია და საინფორმაციო შეტყობინება (28 საგაზეთო პუბლიკაცია, 3 – ჟურნალის სტატია, რადიო თავისუფლების ბლოგზე გამოქვეყნებული 3 სტატია და 8 სტატია ნეტგაზეთის ვებ-გვერდიდან);

საკითხის სპეციფიურობის გამო, საკვლევ მასალაში ჩართულია ის სტატიებიც, რომლებიც თემატურად არ ეხება ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენლებს ან საკითხს, მაგრამ ტექსტში გამოყენებულია ლგბტ იდენტობის აღმნიშვნელი სიტყვები ან ევფემიზმები ნეგატიურ კონტექსტში. ამგვარი პრაქტიკა ხელს უწყობს ჯგუფის სტიგმატიზაციას, საკითხის არასასურველ პოლიტიზაციას და ნეგატიური სტერეოტიპების გაძლიერებას. ამიტომაც, ტესტობრივი მასალის სახით კვლევაში ჩართულია ამონარიდები მხოლოდ იმ სტატიებიდან, რომლებიც შეიცავენ ნეგატიურ, დისკრიმინაციულ განმარტებებს ან ტერმინოლოგიურ უზუსტობასთან გვაქვს საქმე.

მონიტორინგის შედეგები

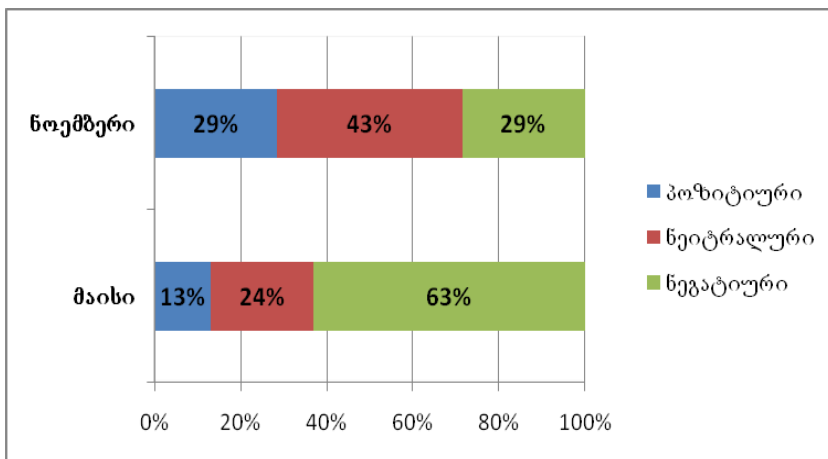
I. მონიტორინგის ზოგადი სურათი

შეფასებათა საერთო სურათი ასე გამოიყურება:

ნახ. 1. შეფასებათა გადანაწილება პროცენტული თანაფარდობის მიხედვით (N=42)

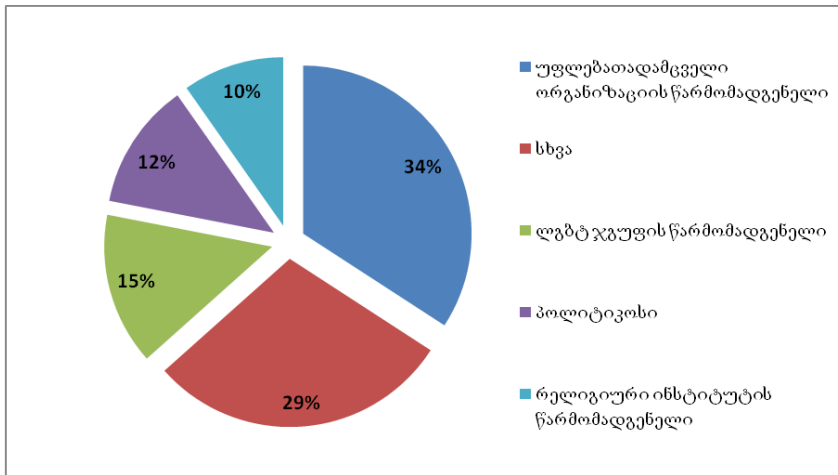
მონიტორინგის პროცესში საკვლევ თემასთან დაკავშირებული სტატიების საერთო რაოდენობამ 42 შეადგინა. სტატიების რაოდენობის მიხედვით ნეიტრალურ შეფასებათა რიცხვი (18) მნიშვნელოვნად აღემატება პოზიტიურ (12) და ნეგატიურ შეფასებათა რიცხვს (12). წინა საკვლევ პერიოდისაგან განსხვავებით სადაც ნეგატიურ შეფასებათა რიცხვი მნიშვნელოვნად აღემატებოდა ნეიტრალურსა და პოზიტიურს, სურათი მნიშვნელოვნად შეიცვალა. ნეგატიურ შეფასებათა რიცხვმა თითქმის ორჯერ იკლო ნეიტრალურ და პოზიტიურ შეფასებათა ზრდის ხარჯზე.

ნახ. 2. შეფასებათა პროცენტული გადანაწილება თვეების მიხედვით.

წინა საკვლევ პერიოდში (01.05.11–21.05.11) შეფასებათა ამგვარ განაწილება განაპირობებული იყო ჰომოფობიური გამონათქვამებისა და შეურაცხმყოფელი ეპითეტების აქტიური გამოყენებით პოლიტიკურ დისკურსში (ჰომოსექსუალობა, როგორც პოლიტიკური ოპონენტის მარკირების მეთოდი) და ნაკლებად უკავშირდებოდა კონკრეტულად ლგბტ ჯგუფს ან მასთან დაკავშირებულ საკითხებს¹.

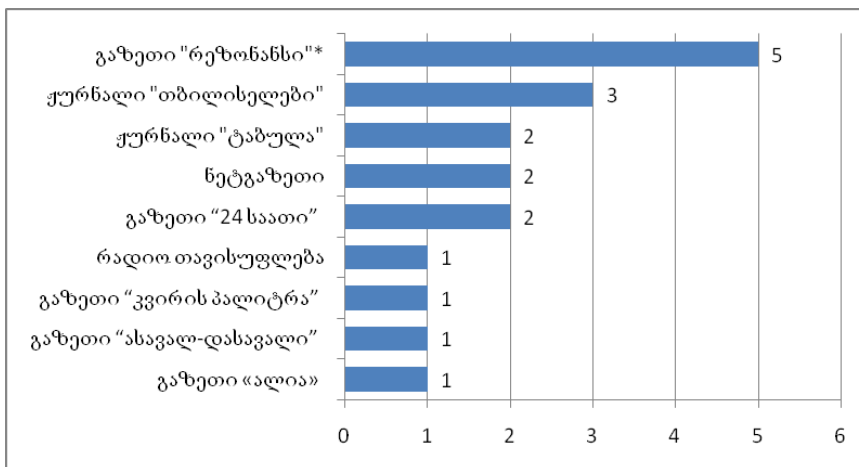
¹ ეკა აღდგომელაშვილი. სექსუალურ ორიენტაციასთან/გენდერულ იდენტობასთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქება მედიაში (01.05.11–21.05.11).

ნახ. 3. რესპოდენტთა პროცენტული გადანაწილება (N=41)

შეფასებათა საერთო სურათზე გავლენა მოახდინა ლგბტ თემატიკის გაშუქების კონტექსტმა. მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში საკითხის პოლიტიზაციის ტენდენციამ იკლო. უშუალოდ ლგბტ ჯგუფთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქებისას კი მედია საშუალებები ნაკლებ აგრესიული ან ნეიტრალურია. გარდა ამისა, შეიცვალა კონტექსტიც – ლგბტ საკითხები ძირითადად ადამიანის უფლებათა კონტექსტში განიხილებოდა და შესაბამისად, რესპოდენტთა დიდ ნაწილს უფლებათა დამცველები წარმოადგენდნენ, რამაც პოზიტიურ-ნეიტრალურ შეფასებათა პროცენტული ზრდა გამოიწვია.

1.1. ნეიტრალური შეფასებები

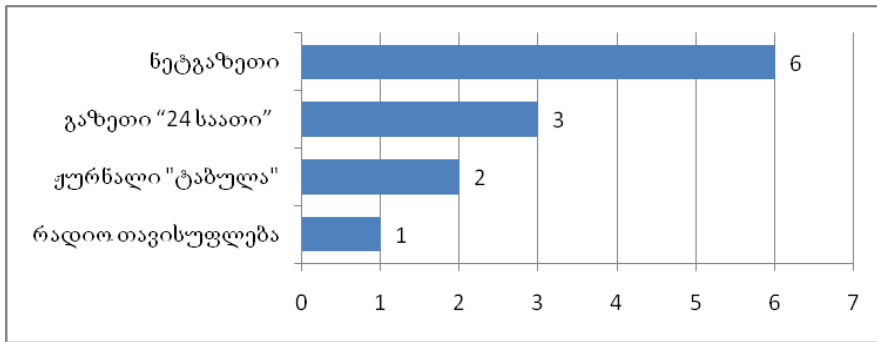

ნახ. 4. ნეიტრალურ შეფასებათა რიცხვი მედია-საშუალებებში სტატიების რაოდენობის მიხედვით (N=18)

ამგვარი ცვლილება იმითაცაა გამოწვეული, რომ იმ ინფორმაციებში, რომლებიც შინაარსობრივად არც ადრე იყო ნეგატიური, ამჯერად ნაკლებად იყენებენ ისეთ ტერმინებს, როგორცაა „ცისფერი“, „არატრადიციული სექსუალური ორიენტაცია“ და სხვ.

აღსანიშნავია, რომ წინა პერიოდთან შედარებით, ნეიტრალურ შეფასებებში იმატა იმ სტატიების ხვედრითმა წილმა, რომელიც საქართველოში მიმდინარე მოვლენებს აშუქებს (55%).

1.2. პოზიტიური შეფასებები (N=12)

ნახ. 5. პოზიტიურ შეფასებათა რიცხვი მედია-საშუალებებში სტატიების რაოდენობის მიხედვით (N=12)

პოზიტიურ შეფასებებში, ლგბტ ადამიანთა პოზიტიური ხატის შექმნის გარდა, მოვიაზრებთ ჰომობოფიური ტენდენციების კრიტიკას, მის სოციალურ პრობლემად შეფასების და/ან ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენლებზე ჰომოფობიის ნეგატიური გავლენის აღწერას.

სწორედ ამგვარ შეფასებას ვხვდებით რადიო თავისუფლების ვრცელ სიუჟეტში, რომელიც ტრანსგენდერთა საერთაშორისო დღეს ეძღვნება². ამასთან, 20 ნოემბერს ლგბტ საკითხებზე მომუშავე ერთ-ერთი ორგანიზაციის (ლგბტ საქართველო) მიერ ტრანსგენდერთა საერთაშორისო დღის აღსანიშნავად ორგანიზებული აქცია გაშუქდა ჟურნალი „ტაბულასა“³ და ნეტგაზეთის მიერ⁴. ცალკე სტატია დაუთმო ნეტგაზეთმა ქალთა მიმართ ძალადობის 16 დღიანი კამპანიის ფარგლებში ჩატარებულ საქველმოქმედო კონცერტს, რომელიც ლგბტ (ლესბოსელი, ბისექსუალი და ტრანსგენდერი) ქალთა მხარდასაჭერად გაიმართა⁶.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ პოზიტიურად შეფასებულ სხვა სტატიებშიც⁷⁸⁹ ლგბტ საკითხები ადამიანის უფლებათა ჭრილში განიხილება (მაგ. საია-ს განცხადება ტოლერანტობის დღესთან დაკავშირებით, რომელიც გაზეთ „24 საათმა“ გაავრცელა). წინა წლების კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ ჰომოსექსუალობა, იშვიათი გამონაკლისების გარდა, ძირითადად სოციალური დევიაციის, კრიმინალისა და ცოდვის კონტექსტში განიხილებოდა, რასაც გარკვეულწილად ჟურნალისტების მიერ შერჩეული რესპოდენტებიც განაპირობებდნენ. შეიძლება ითქვას, რომ კონტექსტის ამგვარი ცვლილება ჯერ-ჯერობით ახალი (და მისასაღებელი) ტენდენციაა ქართულენოვან მედიაში.

პოზიტიურ შეფასებად მოვიაზრებთ იმ ინფორმაციებსაც, რომლებიც სხვა ქვეყნების ჰომობოფიური პოლიტიკის კრიტიკას¹⁰ და/ან ანტიდისკრიმინაციულ პრაქტიკებს ეხება¹¹¹².

² გიორგი გვანარია. ტრანსგენდერთა ხსოვნის დღე. 18 ნოემბერი 2011. რადიო თავისუფლება.

<http://www.radiotavisupleba.ge/content/article/24394676.html>

³ ტრანსგენდერთა ხსოვნის დღე საქართველოში. ჟურნალი „ტაბულა“. 21 ნოემბერი 2011. <http://www.tabula.ge/article-17112.htm>

⁴ ელენე ხაჭაპურიძე. საქართველოში ტრანსგენდერთა ხსოვნის დღე პირველად აღნიშნეს. ნეტგაზეთი. 20 ნოემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/80/Life/7020/.htm>;

⁵ ელენე ხაჭაპურიძე. ტრანსგენდერთა ხსოვნის დღე. ნეტგაზეთი. 20 ნოემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/80/News/7016/.htm>

⁶ ანი ბერუკაშვილი. Kung Fu Junkie & DJ Tomma ქალების მხარდასაჭერად. ნეტგაზეთი. 26 ნოემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/81/culture/7116/.htm>

⁷ თაზო კუპრეიშვილი. ტოლერანტობის დღე თბილისში. ნეტგაზეთი. 24 ნოემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/81/Life/7094/ადამიანის-უფლებები.htm>

⁸ ტოლერანტობის საერთაშორისო დღე. გაზეთი „24 საათი“. 26 ნოემბერი 2011. <http://24saati.ge/index.php/category/news/justice/2011-11-26/22244.html>

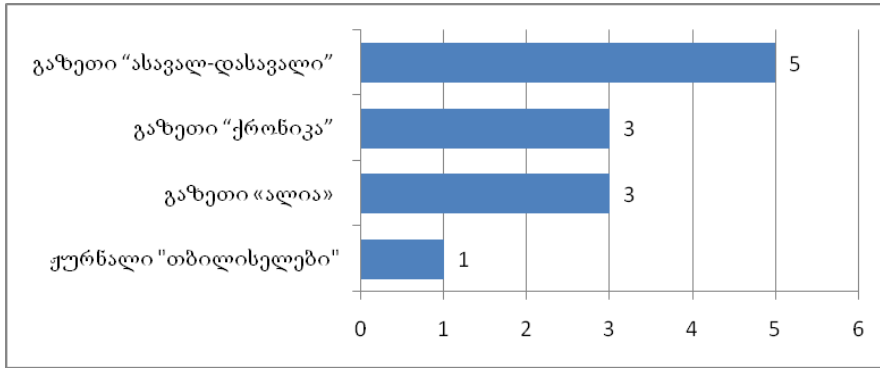
⁹ ტოლერანტობის საერთაშორისო დღე. გაზეთი „24 საათი“. 17. ნოემბერი 2011. <http://24saati.ge/index.php/category/news/justice/2011-11-17/21816.html>

¹⁰ სანკტ-პეტერბურგში ჰომოსექსუალობის „პროპაგანდა“ აიკრძალა. ნეტგაზეთი. 25 ნოემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/81/law/ადამიანის-უფლებები.htm>

¹¹ აშშ სექსუალური უმცირესობების უფლებებისთვის იბრძოლებს. ნეტგაზეთი. დეკემბერი 2011. <http://netgazeti.ge/GE/83/News/7313/.htm>

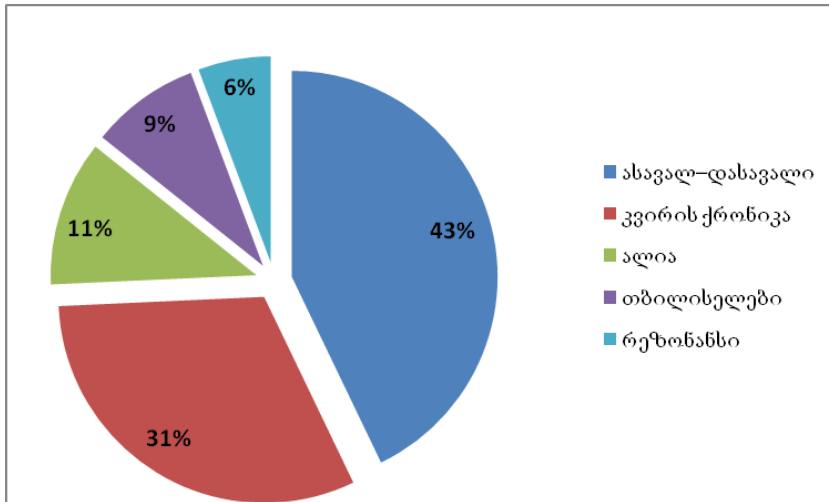
¹² ედი მერფი „ოსკარის“ დაჯილდოების ცერემონიას აღარ წაიყვანს. ჟურნალი „ტაბულა“. 10 ნოემბერი 2011. <http://www.tabula.ge/article-16798.html>

1.3. ნეგატიური შეფასებები

ნახ. 6. ნეგატიური შეფასებების რიცხვი მედია საშუალებებში სტატიების რაოდენობის მიხედვით (N=12)

ნეგატიური გაშუქების თვალსაზრისით ამჯერად გაზეთი „ასავალ-დასავალი“, კვირის ქრონიკა“ და „ალია“ ლიდერობენ. იგივე სურათია დისკრიმინაციული, შეურაცხყოფელი ლექსიკის გამოყენების სიხშირის თვალსაზრისითაც:

ნახ. 7. დისკრიმინაციული, შეურაცხყოფელი ტერმინოლოგიის გამოყენების შემთხვევათა პროცენტული თანაფარდობა მედია საშუალებების მიხედვით (N=33)

შეურაცხყოფელი ლექსიკა, რომელსაც ლგბტ ადამიანების და/ან ჰომოსექსუალური ქცევის აღწერისას იყენებენ, მრავალფეროვანია: პედერასტი, მესაჯდომე, ცისფერი, ორიენტაცია - გადახრილი, გაუკუღმართებული სექსუალური კავშირები, ცოდვა, მრუმობა, ავადმყოფობა...

„ტრადიციული“ და „არატრადიციული“ სექსუალური ორიენტაცია

ისევე, როგორც წინა საკვლევ პერიოდში ზოგ სტატიაში გვხვდება სიტყვათშეთანხმება „არატრადიციული სექსუალური ორიენტაცია“, რაც თავისთავად ნონსენსია.

„რაგბში წარმატება საზოგადოდ წარმატებაა. რაგბის რუქაზე უელსი სულ ჩანს, სულ პირველფლანგელებთან დარბის, ზელანდიებს და უილკინსონებს არ ემალება. უელსში გარეთ თომასი იყო. პირველი უელსელი, რომელმაც ნაკრებში 100 კეპი აკრიფა. პირველი უელსელი რაგბში და პირველი უელსელი არარაგბში. ბოლოსწინა მსოფლიო თასზე თომასმა ბოლო გარჩევაში ლელო დადო და წავიდა. თომასი მერე დაისვენებს, ისე, სხვათა შორის იტყვის, I'm a GAY და არც არაფერი შეცვლილა. რომ შეცვლილიყო, უხერხული, გაუგებარი იქნებოდა. თომასი ამბობს, რომ გეია. თომასი ამბობს, რომ თავისუფალი არჩევანი თავისუფლად გააკეთა და თომასი მაგარი კაცია. ვისთან გაიღვიძებს, სად დაიძინებს და დილით, ლოყა ვის სხეულზე ექნება ჩამოდებული, თომასის საქმეა. თომასი ისვენებს. უელსში რაგბის და არატრადიციული სექსუალური ორიენტაციის თემა კიდევ ერთხელ რამდენიმე კვირის წინ დაფქვეს“¹³.

¹³ ზურა თალაკვაძე. I'm a GAY. გაზეთი „ 24 საათი“. 30 ნოემბერი 2011. სტატიის მისამართი: <http://24saati.ge/index.php/category/sport/2011-11-30/22457.html>

სექსუალური ორიენტაცია ადამიანის იდენტობის ნაწილია, ისევე, როგორც, მაგალითად, რასობრივი ან ეთნიკური კუთვნილება. თანაფარდობა ჰომო/ბი/ჰეტეროსექსუალურ გამოცდილებების მქონე ადამიანებს შორის (ისევე, როგორც სხვადასხვა ეთნიკური ჯგუფის წარმომადგენელთა რაოდენობა) სტატისტიკური მაჩვენებელია და არ ხდის რომელიმე ორიენტაციას ან ეთნიკურ წარმომავლობას „ტრადიციულს“ ან „არატრადიციულს“.

ტერმინოლოგიური აღრევა

ისევე, როგორც წინა საკვლევ პერიოდში, ხშირი იყო ტერმინოლოგიური აღრევის შემთხვევები. ქვემოთ მოყვანილ ორ კონკრეტულ შემთხვევაში ამგვარი უზუსტობა ახალი ტერმინოლოგიის ენაში დამკვიდრებასთან დაკავშირებული სირთულითაა განპირობებული. ევროპარლამენტის რეზოლუციის განხილვასთან დაკავშირებული სიუჟეტებში/სტატიებში ტერმინი gender identity თარგმნილია სქესობრივ იდენტობად ნაცვლად გენდერული იდენტობისა (იხ. შენიშვნა #1). შესაბამისად, ევროპარლამენტის რეზოლუციაში განსაზღვრული დისკრიმინაციის საფუძვლები უნდა ითარგმნოს როგორც „დისკრიმინაცია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე“.

„ევროკავშირი საქართველოს ხელისუფლებას მოუწოდებს, დაიცვას იძულებით გადაადგილებული პირებისა და უმცირესობების უფლებები; შექმნას სრული და ეფექტური ანტიდისკრიმინაციული კანონმდებლობა, მათ შორის სექსუალური ორიენტაციასა და სქესობრივ იდენტიფიცირებაზე დაფუძნებული დისკრიმინაციის წინააღმდეგ; გადაიდგას ნაბიჯები, რათა გარანტირებული იყოს პილიტიკური, ადამიანის უფლებები და საკუთრების უზურპაციის შემთხვევების სამართლიანი კონტროლი.“¹⁴

„ევროპარლამენტი საქართველოს ხელისუფლებას იძულებით გადაადგილებულ პირთა და უმცირესობათა უფლებების დაცვისკენ მოუწოდებს. ევროპარლამენტის წევრები ასევე მოუწოდებენ ხელისუფლებას შექმნას სრული და ეფექტური ანტიდისკრიმინაციული კანონმდებლობა, მათ შორის, სექსუალურ ორიენტაციასა და სქესობრივ იდენტიფიცირებაზე დაფუძნებული დისკრიმინაციის წინააღმდეგ.“¹⁵

ჰომოსექსუალობა ≠ პედერასტიას

ჟურნალისტების, ისევე როგორც მათი რესპოდენტთა ნაწილი ტერმინ „პედერასტიას“ იყენებს როგორც „ჰომოსექსუალობის“ სინონიმს. აღნიშნული პრაქტიკა ხელს უწყობს ჯგუფის წევრთა სტიგმატიზაციას, სექსუალური ორიენტაციის ხელოვნურ მიბმას სექსუალური ქცევის ერთ-ერთ დევიაციასთან, პედოფილიასთან, რომელიც იმავდროულად კანონით დასჯად ქცევას წარმოადგენს. (იხ. შენიშვნა #2)

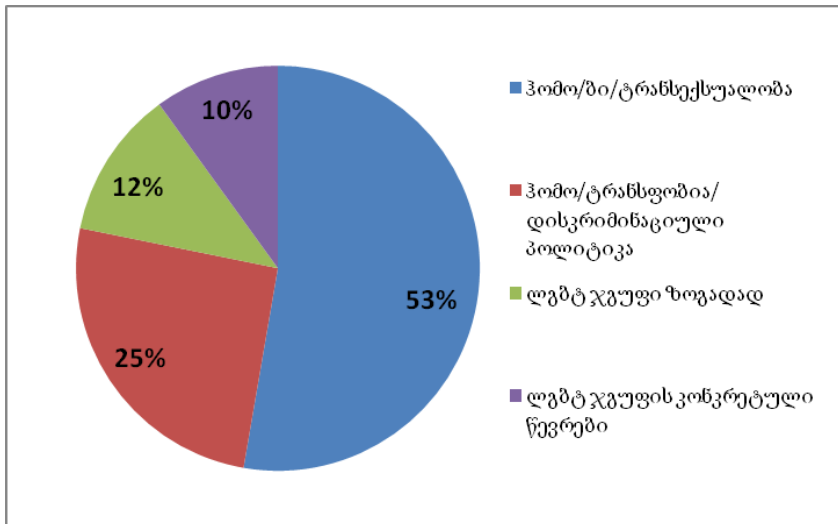
*„-საქართველოში უფრო რა სახის ძალადობაა გავრცელებული?
-საქართველოში ყვავის პედოფილია. მახსოვს, 2001 წელს მანქანით დავუდარაჯდით მეგრულ დედას რომელიც თავის 11 წლის შვილს აქირავებდა.
-პატარა გოგოს?
-პატარა ბიჭს. ხო, შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი! ბიჭს! და ის მანქანები, რომლებიც უჩერებდნენ და ეს ბავშვი მიჰყავდათ, იქიდან 3 პარლამენტარი აღმოჩნდა. თუ არ აილაგმა საშინელი პედოფილია, არ გამიკვირდება, რომ აქ ვიღაცები სექსტურებს მოაწყობენ. ზრდასრულზე მე ბაზარი არ მაქვს, სწორად გამიგეთ. მისი არჩევანია, მე ბავშვებზე ვლაპარაკობ. როცა პედერასტიაზე ლაპარაკობენ, პედერასტია არის ზრდასრულთა თემა. 8 წლის ბავშვს რომ გააუპატიურებ, ეს არის პედოფილია.“¹⁶*

¹⁴ გიორგი ფუტყარაძე. „ევროპარლამენტის რეზოლუციის ძირითადი ასპექტები“. გაზეთი „რეზონანსი“, #312 (6890), 19 ნოემბერი 2011 წელი

¹⁵ ნინო თარხნიშვილი. „კომპლექსური ლიზენსია ევროპარლამენტის რეზოლუციის შესახებ თბილისში ისაუბრა“. რადიო თავისუფლება. 18 ნოემბერი 2011. ხელმისაწვდომია <http://www.radiotavisupleba.ge/content/article/24394703.html>

¹⁶ თამარ ოქრუაშვილი ინტერვიუ ფონდ „კაცის“ ხელმძღვანელ მერაბ ხიდაშლთან. „მანქანით დავუდარაჯდით მეგრულ დედას რომელიც თავის 11 წლის ბიჭს აქირავებდა! და იმათგან, რომლებიც უჩერებდნენ და ეს ბავშვი მიჰყავდათ, 3 პარლამენტარი აღმოჩნდა“. გაზეთი „ალია“. #88 (2643) 10 -14 ნოემბერი 2011 წ.

II. საუბრის ობიექტი (N=110)

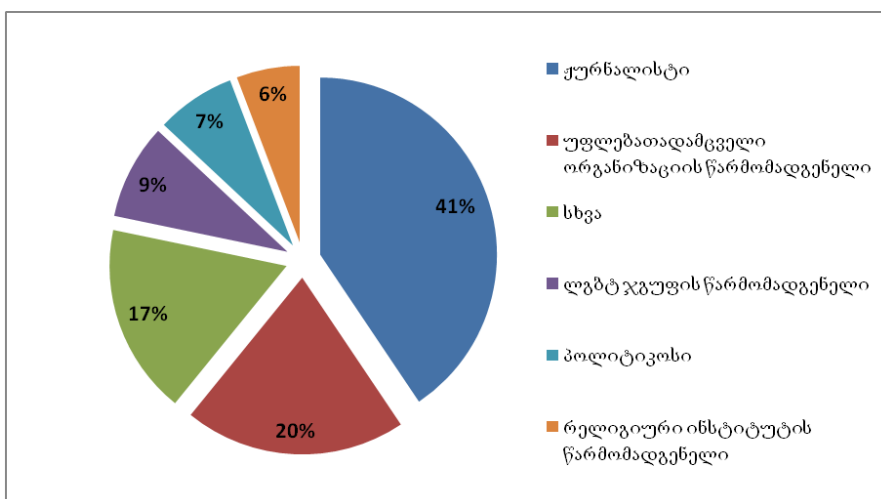

ნახ. 8. საუბრის ობიექტის პროცენტული თანაფარდობა (N=110)

საუბრის ობიექტის მიხედვით გამოიკვეთა შემდეგი სურათი: ლგბტ ჯგუფის კონკრეტული წარმომადგენლები მხოლოდ 10% შემთხვევაში არიან საუბრის ობიექტები. 12% შემთხვევაში საუბარი ზოგადად ჯგუფს ეხება. გაიზარდა კომო/ბი/ტრანსფობიისა და დისკრიმინაციული პოლიტიკით ჟურნალისტთა დაინტერესება (25%) რაც აისახა კიდევაც შეფასებათა საერთო სურათსა და საკითხის გაშუქების კონტექსტზე. 53% - შემთხვევაში საუბარი ზოგადად სექსუალური ორიენტაციის/კომოსექსუალობის თემას ეხება.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ჟურნალისტებიცა და რესპოდენტებიც ნაკლებ აგრესიულები არიან როცა საუბარი ლგბტ ჯგუფის კონკრეტულ წარმომადგენლებს ეხება. ნეგატიურ შეფასებები ძირითადად კომოორიენტაციზე, ზოგადად ჯგუფის წარმომადგენლებსა და მათი უფლებების დამცველებზე, „პროპაგანდისტებზე“ საუბრისას იჩენს თავს.

III. ადრესანტები

ნახ. 9. ადრესანტის ზოგადი პროცენტული განაწილება (N=69)

ამერიკელი მეცნიერის მეგ მორიცი, რომელიც მედიაში უმცირესობათა საკითხების გაშუქების თავისებურებებს იკვლევდა, თვლის, რომ დამოკიდებულება კომოსექსუალების მიმართ თვისობრივად განსხვავდება უმცირესობათა სხვა ჯგუფებთან დამოკიდებულებისაგან (მაგ. ეთნიკური ან რელიგიური უმცირესობებთან). “ჟურნალისტები აფრო-ამერიკელებთან და ებრაელებთან დაკავშირებულ საკითხების განხილვისას, მოსაზრებთა სრული სპექტრის წარმოსაჩენად, საჭიროდ არ თვლიან კუ-კლუქს-კლანის ან ნეონაციისტური დაჯგუფებების პოზიციის ჩვენებას, მაშინ, როცა კომოსექსუალებთან დაკავშირებული საკითხების განხილვისას ისინი რეგულარულად სთხოვენ ამ საკითხზე

პოზიციის დაფიქსირებას უკიდურეს მემარჯვენეებს, რომლებიც მკვეთრად ჰომოფობიურ განცხადებებს აკეთებენ¹⁷“. მორიცის აზრით, სექსუალური უმცირესობები დღემდე რჩება იმ ჯგუფად, რომელთა მიმართ მკვეთრად ნეგატიური განწყობის დაფიქსირებას მისაღებად თვლიან როგორც რიგითი მოქალაქეები, ისე ჟურნალისტები და პოლიტიკოსები.

(მაგ. ციტატა ინტერვიუდან მომღერალ ბორის ბედიასთან: „ცხოვრებაში ერთადერთი ცისფერების დაუძინებელი მტერი ვარ.“¹⁸)

აღნიშნული ტენდენცია ცხადად იჩენს თავს ჩვენს რეალობაშიც: დისკრიმინაციული, შეურაცხმყოფელი ტერმინოლოგიის გამოყენების შემთხვევების 64% რესპოდენტებზე მოდის. საკითხისათვის მეტი სიმძაფრის მისანიჭებლად, ჟურნალისტები ხშირად შეგნებულად არჩევენ ქსენოფობ რესპოდენტებს:

„ – აღვირახსნილი მრუშობა, სიძვა რყენის ერსა და საზოგადოებას. გარკვეული ძალები ამით სარგებლობენ, რადგან გარყვნილი და ცოდვაში მდგარი საზოგადოების მართვა უფრო ადვილია, ვიდრე რწმებაში მყოფი და ეკლესიურად მცხოვრები ადამიანებისა. საუბარი უკვე ღიად მიდის პროსტიტუციისა და ერთსქესიანი ქორწინების დაკანონებაზე და რამდენადაც ვიცი, ამის შესახებ კანონპროექტიც არსებობს, რომელიც ახლო მომავალში პარლამენტმა უნდა განიხილოს, სახარება კი ღალატებს; „ვაი მას, ვისგანაც მოდის საცდური!“ **ეს საცდური იმ კრებულისგან მოდის, ვისაც ამ უზნეობათა დაკანონება შეუძლია და სამწუხაროდ, მათ ხელისუფლება ეწოდებათ. ეს ადამიანები საკუთარ სულზე არ ფიქრობენ და არც ის ედარდებათ, რომ მათი დაკანონებული უზნეობა მათივე ოჯახებსა და შთამომავლობასაც შეეხება! მე მათ პირში ვეტყოდი, რომ ასეთ ადამიანებს ჩემს ხელისუფლებად ვერ აღვიქვამ!** - გვითხრა სოფელ დიღმის წმინდა დიდმოწამე მარინეს სახელობის ეკლესიის წინამძღვარმა, დეკანოზმა დავით ისაკაძემ.

- როგორია გაუკუღმართებული სექსუალური კავშირების მიმართ ეკლესიის პოზიცია?

- არსებობს ასეთი ორგანიზაცია „21-ე საუკუნე-ექსკლუზივი“, რომელიც რამდენიმე არასამთავრობო ორგანიზაციას, მათ შორის, ჰომოსექსუალისტთა კავშირსაც აერთიანებს. ისინი ჰომოსექსუალიზმის ლეგალიზებას ითხოვენ! **ჰომოსექსუალიზმი ავადმყოფობაა.** ჩვენთან ეკლესიაში ასეთი ადამიანებიც მოდიან ხსნის ძიებაში. ჩვენ მათ ვიღებთ და გარკვეული ხნით ეპიტიმასაც ვაკისრებთ, რომ ცოდვის დატევება შეძლონ. თუ მამათმავლობა დაკანონდება და სხვადასხვა საშუალებით: ლიტერატურით, პრესით, კინოთი და ა.შ. რეკლამაც გაეწევა, ეკლესიამდე მოსვლას და სულის მკურნალობას ნაკლებად ისურვებენ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ქართველი საზოგადოება ამ უმსგავსობის დაკანონებას არასოდეს შეეგუება! **ჰომოსექსუალიზმით შეპყრობილი პირველ რიგში მკურნალობას საჭიროებენ როგორც ხორციელად, ისე სულიერად და არა რეკლამირებას, რასაც სახელმწიფო, სამწუხაროდ, სთავაზობს მათ! აქვე მინდა გითხრათ იმ ოპერაციების შესახებ, რომლითაც მამაკაცის - ქალად და ქალის მამაკაცად გადაკეთება ხდება. ეს ტრაგედიაა! ყველა ის ექიმი, ვინც ამაში მონაწილეობს დიდ ცოდვაში დგამს ფეხს, რადგან ღვთის განგებას ეწინააღმდეგება!**

გულისტკივილით მინდა აღვნიშნო, რომ მოხშირდა ინცესტის, ანუ ახლონათესაური კავშირის (სისხლის აღრევის) შემთხვევები. ეს არის დიდი ტრაგედია, რომლის მიმართ ეკლესიას მკაფიო დამოკიდებულება აქვს. ის კატეგორია, ვინც სოდომ-გომორულ ცოდვას ამართლებს. ამ ცოდვასაც გაამართლებს და შეიძლება, ზოოფილიაც (ცხოველების მიმართ სექსუალური ლტოლვა) გაამართლოს! აქვე ვიტყვი, რომ ადამიანების ნაწილმა გადალაზხა მკაცრი სასჯელის შიში და ნათელმირონს ბღალავენ, როცა არცთუ იშვიათად, მირონით ნათესავთან ქნიან ოჯახს ან ურთიერთობას ამყარებენ! თავისუფლება - ყველაფრის ჩადენის უფლება კი არ არის, ნამდვილი თავისუფლება ცოდვისგან გამიჯვნას და გათავისუფლებას გულისხმობს!¹⁹

ინტერვიუ გაჯერებულია როგორც ჟურნალისტის, ისე მისი რესპოდენტის მიერ გამოყენებული შეურაცხმყოფელი და დისკრიმინაციული გამონათქვამებით. რესპოდენტი მორალური საზღვრების გამყარებას, რომელიც სექსუალურ ორიენტაციასა და სქესის შეცვლის ოპერაციას ამ საზღვრებს მიღმა აქცევს ინცესტის, ზოოფილიასა და პროსტიტუციასთან ერთად, „მეცნიერული არგუმენტივით“ ცდილობს – „ჰომოსექსუალიზმი ავადმყოფობაა“. ამგვარი დასკვნა კი სულ მცირე, რესპოდენტის არაკომპეტენტურობაზე მიგვანიშნებს,

¹⁷ Moritz, M. J. (1995). "The Gay Agenda": Marketing hate speech to mainstream media. In R. K. Whillock & D. Slayden (Eds.), Hate speech (pp. 55-79). Thousand Oaks, CA: Sage.

¹⁸ გაზეთი „ასავალ-დასავალი“. #46 (893). 14-20 ნოემბერი 2011 წელი.

¹⁹ ზაზა დავითაია. „მამა დავითი: მე მათ პირში ვეუბნები, რომ ასეთ ადამიანებს ჩემს ხელისუფლებად ვერ აღვიქვამ!“ გაზეთი „ასავალ-დასავალი“. #47 (894), 21-27 ნოემბერი 2011.

ვინაიდან მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციამ ჰომოსექსუალობა 22 წლის წინ ამოიღო დაავადებათა ჩამონათვალიდან (იხ. შენიშვნა #3). ცოდვა, ცდუნება, მონანიების კატეგორიებშივეა განსაზღვრული „იდეალური ჰომოსექსუალის“ კონსტრუქციც, რომელიც „არღვევს“ ამ საზღვრებს და იტანჯება ამის გამო, მონანიების აქტით კი პრაქტიკულად აღიარებს ამ სიმბოლური საზღვრების არსებობას – „ჩვენთან ეკლესიაში ასეთი ადამიანებიც მოდიან ხსნის ძიებაში. ჩვენ მათ ვიღებთ და გარკვეული ხნით ეპიტიმიასაც ვაკისრებთ, რომ ცოდვის დატევება შეძლონ. თუ მამათმავლობა დაკანონდება და სხვადასხვა საშუალებით: ლიტერატურით, პრესით, კინოთი და ა.შ. რეკლამაც გაეწევა, ეკლესიამდე მოსვლას და სულის მკურნალობას ნაკლებად ისურვებენ“²⁰.

რაც შეეხება ჟურნალისტის პოზიციას, ის არათუ ემიჯნება რესპოდენტის ჰომოფობიურ მოსაზრებებს, არამედ, ეთანხმება/იზიარებს მის დამოკიდებულებას, რაც კითხვაშივე „როგორია გაუკუღმართებული სექსუალური კავშირების მიმართ ეკლესიის პოზიცია?“ გამოსჭვივის.

იგივე შეიძლება ითქვას უცხოურენოვანი პრესით გავრცელებულ მასალების თარგმანზეც, როდესაც მასალის პირველწყაროდ ჰომოფობიური გამოცემაა შერჩეული.

„რაც შეეხება გერმანიას, იქ საქმე გაცილებით რთულად არის, რადგან როგორც ირკვევა, ბერლინის სკოლების დაწყებით კლასებში გეი-კულტურას შეასწავლიან. ბუნებრივია, პედაგოგები ჰომოსექსუალისტები იქნებიან. გეი-კულტურის, როგორც სასკოლო დისციპლინის შემოღებას გერმანელები იმით ხსნიან, რომ ბავშვებმა მცირე ასაკიდანვე იცოდნენ გეი-წყვილებისა და გეი-ქროწინებების შესახებ. ყველაზე უცნაური და საშინელი ის არის, რომ მშობლებს უფლება არ აქვთ, ბავშვებს გეი-კულტურის გაკვეთილებზე სიარული აუკრძალონ“²¹

ინფორმაცია, რომელიც ბერლინის სკოლებში სექსუალური განათლების თემას და სახელმძღვანელოებში გეი, ლსეოსელი და ტრანსგენდერი ადამიანების შესახებ ინფორმაციის ჩართვას ეხება, უტრირებულადაა წარმოდგენილი. აღნიშნული პროექტის მიზანი თანატოლებში იმ ბავშვების მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულების ხელშეწყობაა, ვისაც ლეზოსელი ან გეი მშობლები ჰყავს. განათლების გზით ტოლერანტული კულტურის დამკვიდრება წინასწარგანწყობების დაძლევისა და ძალადობის პრევენციისათვის თვალსაზრისით საკმაოდ აპრობირებული მეთოდია და გასაოცარი ამაში არაფერია.

წინა შემთხვევაში ინფორმაციის რუსულენოვან პირველწყაროს ვერ მივაკვლიე, ქვემოთ მოყვანილი შემთხვევაში კი თარგმანი „შელამაზებელია“ ჟურნალისტის მიერ:

„გერმანიის ერთ-ერთ ზოოპარკში ორ მამრ პინგვინს ერთმანეთი შეუყვარდა და ჰომოსექსუალთა წყვილიც შედგა. სხვათა შორის, ცოტა ხანში მათ ჰეტეროსექსუალური პინგვინებისგან „ბავშვიც“ აიყვანეს და ცხოვრობენ დღესაც არხინად. დაგვეთანხმებით, ამ ფაქტიდანაც ნათელი ხდება, რომ არც ცხოველთა სამყაროა მთლად დალაგებული და როგორც ჩანს, ადამიანებისგან დიდად არ განსხვავდებიან. ყოველ შემთხვევაში, ურთიერთობების დაწყება-დამთავრების მხრივ მაინც. ყველაზე არატრადიციული ცხოველი: ჟირაფი. მკვლევართა მონაცემებით, ჰომოსექსუალური კავშირების სიხშირე ჟირაფებში ჰეტეროსექსუალური კონტაქტების რაოდენობასაც კი აღემატება“²².

სიცხადისათვის აქვე გთავაზობთ ტექსტის დედანსაც:

В германском зоопарке два самца-пингвина, составляющие устойчивую гомосексуальную пару, взяли на воспитание детёныша от гетеросексуальной пингвиньей пары. Неужели в животном мире нравы почти такие же, как в человеческом? Похоже - да! Самые нетрадиционные звери - жирафы. Частота гомосексуальных ухаживаний и спариваний среди самцов жирафов, по данным исследований, даже превышает гетеросексуальные контакты у этого вида“²³.

²⁰ ზაზა დავითაია. „მამა დავითი: მე მათ პირში ვეუბნები, რომ ასეთ ადამიანებს ჩემს ხელისუფლებად ვერ აღვიქვამ!“ გაზეთი „ასავალ-დასავალი“. #47 (894), 21-27 ნოემბერი 2011.

²¹ „ამერიკელ მოსწავლეებს პედაგოგად -პორნოვარსკვლავი, გერმანელებს კი გეები მიუჩინეს“. მოამზადა მიხეილ სახვაძემ. გაზეთი „ალია“. # 90 (2645), 17-23 ნოემბერი 2011

²² მიხეილ სახვაძე. „ერთგულების თავისებურებები ცხოველთა „ცოლ-ქმრულ“ ურთიერთობებში“. გაზეთი „კვირის ქრონიკა“, #46 (516) 14.11-20.11.2011 წ.

²³ <http://www.aif.ru/society/article/47011>

ასეთ შემთხვევებში, ცხადია, ზედმეტია საუბარი ჰომოფობიური წყაროს/რესპოდენტისა და ჟურნალისტის მოსაზრებისაგან ან რედაქციის პოზიციისაგან მკაფიოდ გამიჯვნის თაობაზე.

მიუხედავად იმისა, რომ რელიგიური ინსტიტუტის/ორგანიზაციების წარმომადგენლები ადრესანტთა ყველაზე მცირერიცხოვან ჯგუფს შეადგენენ (6%), ნეგატიური, შეურაცხმყოფელი ტერმინოლოგიის გამოყენების სიხშირის თვალსაზრისით, სწორედ ეს ჯგუფი შეადგენს უმრავლესობას (61%). გაზეთ „კვირის ქრონიკის“ ერთ-ერთი რესპოდენტი, ორგანიზაცია „წმინდა გიორგის სადროშოს“ თავმჯდომარე გია სუბელიანი ასე ეხმაურება ევროპარლამენტის რეზოლუციას:

„ – ბატონო დიტო, შეიძლება ბევრმა არ იცის, მაგრამ ჩვენი ავტორიტეტული გაზეთის საშუალებით მინდა საქართველოს მოსახლეობას გავუმხადო ერთი სკანდალური ინფორმაცია. კერძოდ ევროპარლამენტის მიერ ამა წლის 17 ნოემბერს საქართველოს შესახებ მიღებულ რეზოლუციაში ერთერთი რეკომენდაცია ეხება სექსისა და გენდერული იდენტობის წინააღმდეგობის აღკვეთას. რეზოლუციაზე მუშაობის პერიოდში ევროპის ლესბოსელების, გეების, ბისექსუალებისა და ტრანსსექსუალების დამცველმა უმსხვილესმა ორგანიზაციამ მიმართა ქართველ „აქტივისტებს“ და შესაბამისად, ქართველი ლესბოსელების, გეების, ბისექსუალებისა და ტრანსსექსუალებისგან მიიღო შესაბამისი მხარდაჭერა. ამის შემდეგ ამ ლესბოსელების, გეების, ბისექსუალებისა და ტრანსსექსუალების ინტერგრუფმა, კერძოდ ულრიკე ლუნაჩეკმა გაითვალისწინა ქართველი აქტივისტებისა და „ილგო“ ევროპის მიერ მოწოდებული მუხლი, რომელიც რეზოლუციის პუნქტში შეიტანეს. საკომიტეტო მოსმენაზე ეს პუნქტი რეზოლუციაში ჩაწერეს „გ“ პუნქტად, ხოლო პლენარულ სხდომაზე 17 ნოემბერს ევროპარლამენტის მიერ მიღებულ რეზოლუციის ტექსტში ეს საკითხი „უ“ პუნქტის ქვეშ განათავსეს. აღსანიშნავია, რომ კომენტირებისას ამ საკითხს არავინ შეხებია. ასე რყვის, ასე მფარველობს და ასე იცავს ამ ბილწი არსებების უფლებებს ევროპარლამენტი. როცა ამოდენა სტრუქტურა გეებისა და ლესბოსელების დაცვაზეა გადასული, ეს იმას ნიშნავს, რომ იგი ებრძვის ქართულ მართლმადიდებლობას.“

იმავე სტატიაში, მეორე რესპოდენტი, მამა ელიზბარი (დიაკონიძე), რომელიც ეკლესიის შიდა პრობლემებზე საუბრობს, აცხადებს:

„კომისია, რომელიც ამ ზაფხულს შეიქმნა და რომელსაც სასულიერო პირების ზნეობრივი ნორმების დამცველი კომისია ჰქვია, დასდევს ცოლოსან მიტროპოლიტებს მაშინ, როცა ეკლესია მამათმავლებით გაივსო... მინდა კატეგორიულად განვაცხადო, რომ საქართველოს ეკლესიას უდიდეს პრობლემას უქმნის მამათმავლობა!... სწორედ მამათმავლების წინააღმდეგ ბრძოლაში დაიღუპა ცნობილი საეკლესიო მოღვაწე, მეუფე ამბროსი (ქათამაძე) ავალიშვილი; აგერ მეუფე ილარიონი (სამხარაძე) დღესაც დაავადებულია, ისეთი წამლებით გაჭყიპეს კაცი და მაიცდამინც გონებრივად ვერ არის კარგად. რაც შეეხება მეუფე ქრისტეფორეს (წამალაძე), ახლაც კი ხმაღმეღმართულია კაცი მამათმავლებთან საბრძოლველად, მაგრამ დათრგუნულია, რადგან არავინ იკარებს სიახლოვეს. მეუფე ამბროსი ქათამაძე მაგათ პირდაპირ ეკლესიაში ეუბნებოდა და ხელს ადებდა, - შენ, შენ, შენ, - მამათმავლები ხართ და ბოლომდე არ ამალაპარაკოთო!... ამათაც იფიქრეს, - მართლა არ ალაპარაკდეს ეს კაციო და სიცოცხლე მოუსწრაფეს ცხონებულს. კაცს სახლში გაზის გამათბობელი საერთოდ არ ჰქონდა და აბაზანაში მკვდარი რომ იპოვეს, სისხლში ნახშირორჟანგის უსაშველოდ დიდი კონცენტრაცია აღმოაჩნდა. ფაქტები არ გვაქვს ხელში და ღმერთმა დაგვიფაროს. რომელიმე სასულიერო იერარქს მეუფე ამბროსის მკვლელობა დავაბრალოთ, მაგრამ ამქვეყნად გამორიცხული არაფერია. მეუფე ამბროსის მკვლელობით ამათ მეუფე ქრისტეფორეც დააშინეს.“²⁴

როგორც ხედავთ, რესპოდენტთა აზრი იყოფა, როცა საქმე „ჰომოსექსუალიზმის პროპაგანდას“ და „მამათმავლობის ხელშეწყობას“ ეხება: ერთ შემთხვევაში ამაში „დამნაშავე“ ხელისუფლებაა, მეორეგან – ევროპარლამენტი, მესამეგან – ეკლესიის შიგნით არსებული „მეთქმულთა ჯგუფი“. სამაგიეროდ ისინი ერთიანნი არიან მეთოდოლოგიის თვალსაზრისით – ადანაშაულებენ

²⁴ დიტო ჩუბინიძე. „ჩვენ საზოგადოება, ვხედავთ გვირგვინს - პატრიარქს, რომელიც იმდენად დიდი გვირგვინია, რომ მის უკან რა ლპება და რა ხდება, ამას ვეღარ ვამჩნევთ. მოდიოთ, პირდაპირ ვთქვათ ყველაფერი და ვილაპარაკოთ ეკლესიაში არსებულ პრობლემებზე!..“ გაზეთი "კვირის ქრონიკა", #48(518), 28 ნოემბერი - 4 დეკემბერი, 2011 წ.

კონკრეტულ ჯგუფ, შეურაცხმყოფელად მოიხსენიებენ მათ, ახდენენ მათგან მომდინარე „საფრთხის გენერალიზაციას“.²⁵

მითი ხელისუფლებაში „ცისფერთა შეთქმულების“ შესახებ განსაკუთრებულად აქტუალური 1998-2001 წლებში იყო. ამ მითის გამოძახილს აქა –იქ ისევ ვხვდებით ხელისუფლების ოპონენტთა შორის:

„ქართველმა კაცმა დღემდე მოიტანა თავისი ისტორია და დღეს ჩვენი სამშობლოს გადაგვარების უფლებას არავის მივცემთ. მინდა, საქართველოში ისეთი ცხოვრება მოვიდეს, რომ კაცმა პატიოსანი შრომით ირჩინოს თავი. აღდგეს ქართული სოფელი, მიეხედოს ინტელიგენციას. აბა, რა არის ეს ქართველი კაცი ლუკმაპურის შოვნას ძლივს ახერხებს, სოფელი მკვდარია, ინტელიგენცია – ჩარეცხილი და დამაბუნებული. ორიენტაციაგადახრილ მამაკაცებს მიჰყავთ „პარადი“, რა დავაშავთ ასეთი?“²⁶

რაც შეეხება ნეიტრალურ და პოზიტიურ შეფასებებს, აქაც რესპოდენტები განაპირობებენ ტონს (42-42% ჟურნალისტები, 58 -58% რესპოდენტები) . ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენლები უფრო ხშირად არიან რესპოდენტების როლში (9%), ვიდრე წინა საკვლევ პერიოდში.

დასკვნა

- 1) საკითხის გაშუქების თვალსაზრისით, წინა საკვლევ პერიოდთან შედარებით (მაისი, 2011), ნეგატიურ შინაარსის სტატიების რიცხვმა მნიშვნელოვნად იკლო ნეიტრალური და პოზიტიური შეფასებების ზრდის ხარჯზე (იხ. ნახ. #2).
- 2) გაიზარდა ჰომო/ბი/ტრანსფობიისა და დისკრიმინაციული პოლიტიკით ჟურნალისტთა დაინტერესება (25%) რაც აისახა კიდევაც შეფასებათა საერთო სურათსა და საკითხის გაშუქების კონტექსტზე.
- 3) იმ ინფორმაციებში, რომლებიც შინაარსობრივად არც ადრე იყო ნეგატიური, ამჯერად ნაკლებად იყენებენ ისეთ ტერმინებს, როგორცაა „ცისფერი“, „არატრადიციული სექსუალური ორიენტაცია“ და სხვ.
- 4) აღსანიშნავია, რომ წინა პერიოდთან შედარებით, ნეიტრალურ შეფასებებში იმატა იმ სტატიების ხვედრითმა წილმა, რომელიც საქართველოში მიმდინარე მოვლენებს აშუქებს (55%).
- 5) ჟურნალისტებიცა და რესპოდენტებიც ნაკლებ აგრესიულები არიან როცა საუბარი ლგბტ ჯგუფის კონკრეტულ წარმომადგენლებს ეხება. ნეგატიურ შეფასებები ძირითადად ჰომოორიენტაციზე, ზოგადად ჯგუფის წარმომადგენლებსა და მათი უფლებების დამცველებზე, „პროპაგანდისტებზე“ საუბრისას იჩენს თავს.
- 6) მიუხედავად იმისა, რომ რელიგიური ინსტიტუტის/ორგანიზაციების წარმომადგენლები ადრესანტთა ყველაზე მცირერიცხოვან ჯგუფს შეადგენენ (6%), ნეგატიური, შეურაცხმყოფელი ტერმინოლოგიის გამოყენების სიხშირის თვალსაზრისით, სწორედ ეს ჯგუფი შეადგენს უმრავლესობას (61%).
- 7) წინა საკვლევ პერიოდთან შედარებით ლგბტ ჯგუფის წარმომადგენლები უფრო ხშირად არიან რესპოდენტების როლში (9%).

²⁵ გამონაკლისს წარმოადგენს საქართველოს ევანგელურ ბაპტისტური ეკლესიის ეპისკოპოსის რუსუდან გოცირიძის წერილი „თანასწორობა?“²⁵, რომელიც ბიძინა ივანიშვილის 1 ნოემბრის პრესკონფერენციის საპასუხოდაა დაწერილი და ნეიტრალური შინაარსისაა (რუსუდან გოცირიძე. „თანასწორობა?“. ჟურნალი „ტაბულა“. 4 ნოემბერი 2011. ხელმისაწვდომია <http://www.tabula.ge/article-16634.html>).

²⁶ თეა ასათიანი. „რატომ გააწერეს ხელი ბიძინა ივანიშვილისთვის მოქალაქეობის აღდგენის მოთხოვნას დავით გობეჯიშვილმა და დავით ხახალიევილმა?“. ინტერვიუ გურამ სადარაძესთან. გაზეთი „ასავალ-დასავალი“. #49 (896), 5-11 დეკემბერი 2011 წელი.

რეკომენდაციები:

1. ევროპარლამენტის რეზოლუციის განხილვასთან დაკავშირებული სიუჟეტებში/სტატიებში ტერმინი gender identity თარგმნილია სქესობრივ იდენტობად ნაცვლად გენდერული იდენტობისა. შესაბამისად, ევროპარლამენტის რეზოლუციაში განსაზღვრული დისკრიმინაციის საფუძვლები უნდა ითარგმნოს როგორც „დისკრიმინაცია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე“.
2. ჟურნალისტების, ისევე როგორც მათი რესპოდენტთა ნაწილი ტერმინ „პედერასტიას“ იყენებს როგორც „ჰომოსექსუალობის“ სინონიმს რაც დაუშვებელია. ამგვარი პრაქტიკა ხელს უწყობს ჯგუფის წევრთა სტიგმატიზაციას, სექსუალური ორიენტაციის ხელოვნურ მიზმას სექსუალური ქცევის ერთ-ერთ დევიაციასთან, პედოფილიასთან, რომელიც იმავდროულად კანონით დასჯად ქცევას წარმოადგენს.
3. ისევე, როგორც წინა საკვლევ პერიოდში ზოგ სტატიაში გვხვდება **სიტყვათშეთანხმება „არატრადიციული სექსუალური ორიენტაცია“**, რაც თავისთავად ნონსენსია. სექსუალური ორიენტაცია ადამიანის იდენტობის ნაწილია, ისევე, როგორც, მაგალითად, რასობრივი ან ეთნიკური კუთვნილება. თანაფარდობა ჰომო/ბი/ ჰეტერო-სექსუალურ გამოცდილებების მქონე ადამიანებს შორის (ისევე, როგორც სხვადასხვა ეთნიკური ჯგუფის წარმომადგენელთა რაოდენობა) სტატისტიკური მაჩვენებელია და არ ხდის რომელიმე ორიენტაციას ან ეთნიკურ წარმომავლობას „ტრადიციულს“ ან „არატრადიციულს“.
4. **ჰომოსექსუალობა არ წარმოადგენს ფსიქიკურ დაავადებას ან ემოციურ პრობლემას.** 1973 წელს “ამერიკის ფსიქიატრთა ასოციაციამ” ჰომოსექსუალობა ფსიქიკურ აშლილობათა სიიდან ამოიღო, რითაც აღიარა, რომ ჰომოსექსუალობა ადამიანის სექსუალობის გამოხატვის მისაღები ფორმაა. 1975 წელს ამ გადაწყვეტილებას “ამერიკის ფსიქოლოგთა ასოციაციაც” მიუერთდა, 1990 წელს კი მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციამ (*WHO*) დაადასტურა ეს გადაწყვეტილება დაავადებათა საერთაშორისო კლასიფიკაციაში (მე-10-ე შესწორება) შესაბამისი ცვლილების შეტანით. (International Classification of Diseases (10). Chapter V. Mental and behavioural disorders (F00-F99). Disorders of adult personality and behaviour (F60-F69). F66. Psychological and behavioural disorders associated with sexual development and orientation. სადაც ჩამონათვალს თან ერთვის შენიშვნა: “სექსუალური ორიენტაცია თავისთავად არ განიხილება აშლილობად” / “Sexual orientation by itself is not to be regarded as a disorder”. <http://apps.who.int/classifications/apps/icd/icd10online/>)
5. **ჰომოფობიური შინაარსის ტექსტების ციტირებისას მნიშვნელოვანია, რომ მას თან ერთვოდეს კომენტარი ან სარედაქციო შენიშვნა რომლითაც შესაძლებელი იქნება რესპოდენტის ტექსტის ჟურნალისტის მოსაზრებისაგან ან რედაქციის პოზიციისაგან მკაფიო გამოიჯვანა.** ჟურნალისტური ქარტიის მეშვიდე მუხლში მკაფიოდაა ჩამოყალიბებული ჟურნალისტის პასუხისმგებლობა ასეთ სიტუაციაში სამოქმედოდ: “ჟურნალისტს უნდა ესმოდეს მედიის მიერ დისკრიმინაციის წახალისების საფრთხე; ამიტომ ყველაფერი უნდა იღონოს ნებისმიერი პირის დისკრიმინაციის თავიდან ასაცილებლად რასის, სქესის, სექსუალური ორიენტაციის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებების, ეროვნული ან სოციალური წარმოშობის საფუძველზე ან რაიმე სხვა ნიშნით“.
6. ლგბტ ჯგუფის წევრებზე/საკუთხებზე საუბრისას ჟურნალისტები უნდა მოერიდონ ისეთი დისკრიმინაციული, შეურაცხმყოფელი ლექსიკის გამოყენებას: „ავადმყოფი“, „ცისფერი“, „პედერასტი“, „მესაჯდომე“, „გადახრილი ორიენტაცია“, „არატრადიციული ორიენტაცია“, „ორიენტაციაარეული“ და სხვ.

დანართი:

1. **სექსუალური იდენტობა** (თვითაღქმა კონკრეტული სექსუალური ორიენტაციის მქონე ინდივიდად. შეიძლება არ ემთხვეოდეს ინდივიდის რეალურ სექსუალურ ორიენტაციას. არსებობს), ისევე როგორც **გენდერული იდენტობა** (რომელიმე სქესისადმი ფსიქოლოგიური მიკუთვნებულობა. შეიძლება არ ემთხვეოდეს ბიოლოგიურ სქესს) ადამიანის სექსუალობის კომპონენტები არიან, თუმცა განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან. (დანარჩენი სამი კომპონენტია – ბიოლოგიური სქესი (თავის მხრივ წარმოადგენს გენეტიკური, გონადური, ჰორმონალური, გენიტალიური სქესისაგან), სექსუალური ორიენტაცია (მეტ-ნაკლებად მდგრადი სექსუალური, ემოციური, ეროტიული, რომანტიული ლტოლვა განსაზღვრული სქესის ადამიანის მიმართ) და გენდერული როლი (უკავშირდება ადამიანის ქცევას, რომელიც შეესატყვისება კონკრეტულ საზოგადოებაში არსებულ კულტურულ ნორმებსა და სტერეოტიპებს „მამაკაცური“ და „ქალური“ ქცევის შესახებ)).
2. **პედოფილია (F65.4) [paedophilia]** აშლილობა (პარაფილია), რომლის დროსაც სექსუალური ობიექტის არჩევისას უპირატესობა ენიჭება ბავშვებს – ხშირად პრეპუბერტატული ან ადრეული პუბერტატული ასაკის გოგონებს ან ბიჭებს, ხანდახან ორივეს²⁷
3. **სექსუალური ორიენტაცია** წარმოადგენს ადამიანის სექსუალობის ბუნების შემადგენელ ნაწილს და განირჩევა კონკრეტული გენდერის მიმართ მდგრადი ემოციური, რომანტიკული, სქესობრივი და სასიყვარულო ლტოლვის მიხედვით. განასხვავებენ სამი სახის სექსუალურ ორიენტაციას: ჰომოსექსუალური, რომელიც გულისხმობს ლტოლვას თავისივე სქესის წარმომადგენლებისაკენ, ჰეტეროსექსუალური – ლტოლვა საწინააღმდეგო სქესის წარმომადგენლებისაკენ და ბისექსუალური – ლტოლვა ორივე სქესის წარმომადგენლებისაკენ. რაც შეეხება **ტრანსგენდერს/ტრანსსექსუალს**, ტერმინი გამოიყენება გენდერული იდენტობის აღსაწერად. ტრანსგენდერულობა განმარტებულია როგორც ადამიანის ფსიქოლოგიური სქესის მყარი შეუსაბამობა მის ბიოლოგიურ სქესთან.

ეკა აღდგომელაშვილი

15.02.2012

²⁷ ფსიქიატრიული და ფსიქიკური ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ტერმინების ლექსიკონი. მეორე გამოცემა. GIP - გლობალური ინიციატივა ფსიქიატრიაში. საქართველოს ფსიქიატრთა საზოგადოება. თბილისი. 2005. გვ.121.